

Náttúruverndarsamtök Suðvesturlands

Kt: 501111-1630

Sléttahrauni 24
220 Hafnarfjörður

Til nefndar um mótun stefnu um raflínur í jörð

Iðnaðarráðuneyti

Arnarhvoli

150 Reykjavík

17. maí 2012.

Náttúruverndarsamtök Suðvesturlands lýsa ánægju sinni með að Alþingi hyggist móta stefnu um lagningu raflína í jörð. Samtökin vilja koma eftirfarandi athugasemdum og ábendingum til nefndar um stefnumótunina:

Raflínur og jarðstrengir

Raflínur valda mikilli sjónmengun víða um land á víðförnum ferðamannaleiðum og spilla þannig upplifun bæði íslenskra og erlendra ferðamanna af viðkomandi landsvæði.

Náttúruspjöll á landi með línuvegum og mastrastæðum eru einnig gífurleg og flest óafturkræf. Að auki hamla háspennulínur mjög landnotkun þar sem helgunarsvæði háspenntra loftlína er mikið og svæðið því hvorki nýtilegt til bygginga eða áhugavert til útiveru.

Jarðstrengir geta einnig haft mikil áhrif á ósnortið land, t.d. þar sem land er hrauni þakið. Víðast er þó möguleiki að leggja jarðstrengi með öðrum mannvirkjum m.a. vegum og ganga frá athafnasvæðinu þannig að mjög lítil ummerki verði eftir strenglagninguna. Þannig verða jarðstrengir vart sýnilegir, takmarka lítið upplifun fólks á landinu eða hamla notkun þess þar sem þeir hafa mjög lítið helgunarsvæði.

Ör þróun jarðstrengja

Mjög ör þróun hefur verið í framleiðslu jarðstrengja á undanförunum árum. Aukin notkun jarðstrengja að hárri spennu í flutningskerfi raforku víða um heim sýna að lítil vankvæði eru á því að leggja jarðstrengi í stað loftlína, sé til þess pólitískur vilji. Sem dæmi má skoða bls. 25 úr fyrirlestri Unnar Stellu Guðmundsdóttur, senior strengjasérfræðings hjá Energinet í Danmörku, frá málþingi Rafmagnsverkfræðingafélags Íslands, sem birt er hér að neðan. Í fyrirspurn til Unnar Stellu á sama málþingi kom m.a. fram að Danir eru að þróa tækni til vöktunnar jarðstrengja þannig að hægt sé að greina bilun og bilunarstað í streng samstundis. Viðgerðartími strengja mun þar með styttest til muna.

Alþjóðleg framtíðarsýn, Danmörk

Unnur Stella Guðmundsdóttir, MarisStarCab@gmail.com

- **Strengvæðingin (132-150 kV og 400 kV):**
 - 132-150 kV í dag: 460 km af streng
 - 132-150 kV árið 2030: 3330 km af streng
 - 400 kV í dag: 80 km af streng
 - 400 kV árið 2030: 320 km af streng
 - **Fegrunarsvæði (400 kV):**
 - Um það bil 35-50 km af nýjum strengjum
 - **Tengingar yfir hafið:**
 - Skagerak 4, COBRA, Kontek, Kriegers flak
 - Samtals um það bil 550 km
 - **Hafvindmyllugarðar:**
 - Jammerbugten, Ringkøbing, Læsø syd, Kriegers flak, Anholt
 - Samtals um það bil 300 km
 - **Þar til árið 2040, samtals um það bil 4550 km af nýjum strengjum**
-

Val á línuleiðum

Þegar línu- / strengjaleið er valin er mikilvægt að horft sé heilstætt á skipulag á því svæði sem um ræðir og skoðað hvar hentugast er að leggja línuna/strenginn þannig að sem minnstur skaði hljótist af fyrir náttúru, fólk sem búsett er í nágrenni línunnar, landeigendur, þróun byggðar, ferðamennsku og upplifun til útivistar.

Mat á línuleið

Ótækt er að framkvæmdaraðili ákvarði einn viðkomandi línuleið og geri umhverfismat sem Skipulagsstofnum meti annað hvort jákvætt eða neikvætt, án þess að sú stofnun eða nokkur annar fagaðili komi að málinu og skoði hvort önnur leið væri heppilegri og meira í sátt við land og þjóð.

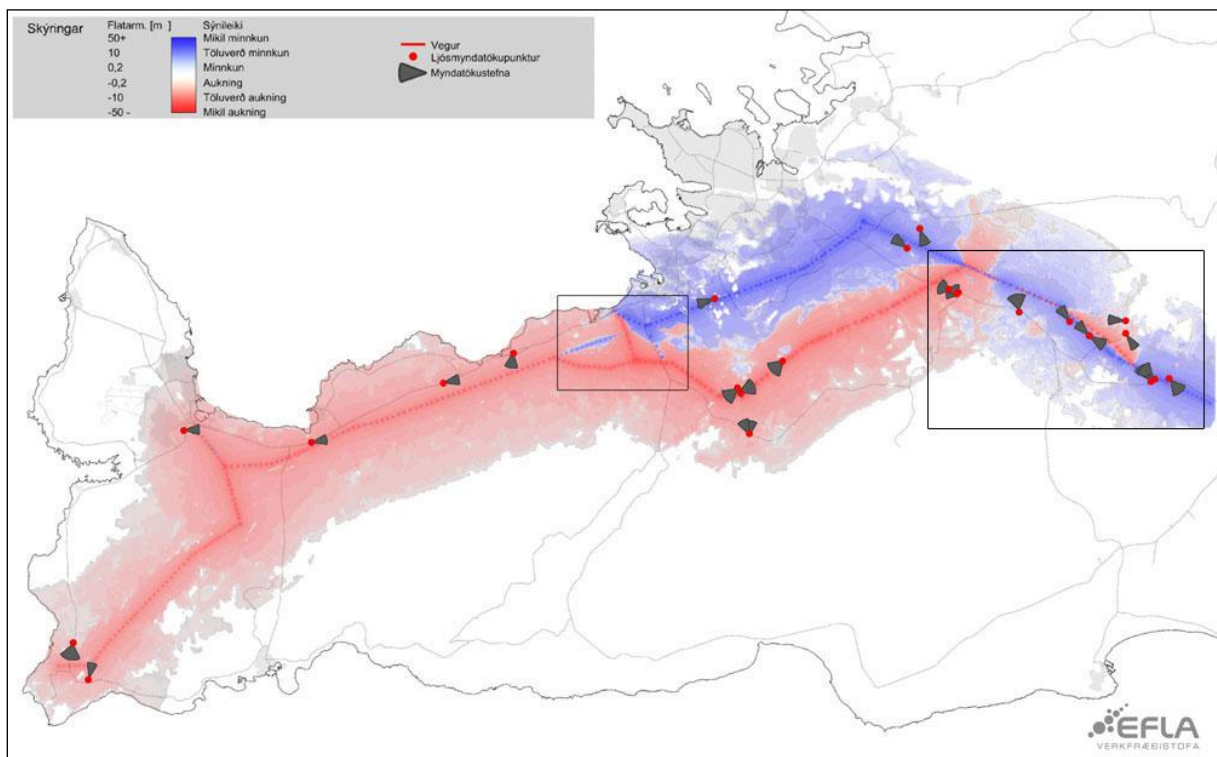
Á Suðvesturlandi hyggst Landsnet nú leggja nýjar háspennulínur Suðurvesturlínur yfir Hellisheiði, Kolviðarhól, Sandskeið, yfir vatnsból Stór-Reykjavíkursvæðisins, út í Hafnarfjörð og þaðan eftir endilöngum Reykjaneskaganum til Helguvíkur. Það er ljóst að þessar nýju línur koma til með að vald miklum skaða á ásýnd landsins, skaða ferðaþjónustu og upplifun fólks á náttúrunni, hamla landnotkun, rýra verðgildi lands og síðast en ekki síst verða framkvæmdirnar og allt framtíðar viðhald mjög áhættusamt fyrir neysluvatn íbúa alls Stór-Reykjavíkursvæðisins.

Í umhverfismati um línuleiðina er hvorki krafist þess að farin sé önnur línuleið en yfir vatnsból Reykvíkinga, né leitast við að koma í veg fyrir að reistar verði allt að 30 metra háar tvöfaldar mastraraðir meðfram tveimur fjölförnustu þjóðvegum landsins. Í umhverfismatinu er lagning umræddrar háspennulínu borin saman við lagningu jarðstrengs yfir ósnortið land eins og viðkomandi land hafi als ekki verið skoðað. Hvorki mögulegar jarðstrengjaleiðir með núverandi línuvegum eða með þjóðvegunum sjálfum, þ.e. Reykjanesbraut og Suðurlandsvegi.

Ljóst er að hér skortir fagaðila sem fjallar heilstætt um það landsvæði sem um ræðir á faglegum grundvelli.

Eins og sjá má á sýnileikakortinu hér að neðan verður ásýnd Suðvesturlands gerbreytt að þessum framkvæmdum loknum. Rauði liturinn táknar mikla aukningu í sýnileika.

Sýnileikakort af Suðvesturlínur.is

Almenna verkfræðistofan gerði samanburð á loftlínunum og jarðstrengjum vegna fyrirhugaðra framkvæmda við flutningskerfi raforku á Reykjanesskaga 2008. Greinargerð þeirra, sem unnin var fyrir Suðurlindir ehf, sýnir glögg hvað óháður aðili kemst að andstæðri niðurstöðu við umhverfismat Landsnets. Landsnet virðist horfa mest í sinn hagnað af framkvæmdinni. Meðal niðurstaðna Almennu verkfræðistofunnar eru:

Samanburður á kostnaði

Sé landverð tekið með í reikninginn gæti verðmunur loftlína og jarðstrengs verið um 1,4.

Samanburði á rekstrarþáttum

Fram kemur að veðurfar á Suðurnesjum sé hagstæðara jarðstrengjum en loftlínunum m.a. vegna seltu og að flutningur um jarðstreng af umræddri stærðargráðu þurfi ekki að valda kerfislegum vandamálum sem ekki eru vel leysanleg.

Gerð er athugasemd við framsetningu Landsnets á hættu frá jarðhita, skriðum, útrennsli, og hreyfingum á yfirborði. Hér þarf helst að gera ráð fyrir gliðnum vegna jarðskjálfta.

Samanburði á umhverfisáhrifum

Um Landrými kemur fram að helgunarsvæði tveggja jarðstrengja sé um 10 metrar en tveggja 220 kV loftlína 110 m.

Gera má ráð fyrir að háspennulínur á þessum slóðum séu talsvert sýnilegar víða að, frá Vogum, frá Reykjanesbrautinni allri og ekki síst fyrir þá sem vilja stunda ferðamennsku og útivist á svæðinu.

Áhrif á gróður og jarðlög

Áhrif á gróður og jarðlög við lagningu jarðstrengs eru talin minniháttar séu höfð vönduð vinnubrögð við verkið.

Strengjaleið

Almenna verkfræðistofan telur umhverfisáhrif verða minnst á viðkomandi köflum leiðarinnar

- a) Hamranes – Kúagerði: Ef strengur myndi nokkurn veginn fylgja núverandi línu.
- b) Kúagerði - Vogastapi: Æskilegt að leggja strenginn meðfram Reykjanesbrautinni um land sem nú er þegar að nokkru leyti raskað.
- c) Vogastapi – Njarðvíkurheiði: Hér ætti að reynast auðvelt að fletta upp gróðri og setja hann ofan á skurðina aftur.

Jarðstrengur raunhæfur kostur

Gerð er athugasemd við staðhæfingu Landsnets um að jarðstrengur sé ekki raunhæfur kostur.

Skipulag

Mikilvægt er að veigamiklar framkvæmdir eins og lagnir raflína fylgi vegaframkvæmdum og öðrum stórfamkvæmdum. Þannig má komast hjá óþarfa náttúruspjöllum og eflaust spara kostnað. Huga skal að lagningu jarðstrengja þegar vegir eru lagðir eða jarðstrengir lagðir með vegum og öðrum mannvirkjum sem þegar hafa raskað landi.

Sveitafélög, íbúar landsvæða og landeigendur verða að hafa fullt skipulagsvald yfir landi sínu og vald til að krefjast línuleiða sem þeir telja ásættanlegastar áframhaldandi búsetuskilyrðum á umræddu landi.

Kostnaðarmunur háspennulína og jarðstrengja

Landsnet heldur því fram að kostnaðarmunur við lagningu háspennulína og jarðstrengja sé svo mikill að ekki sé ásættanlegt að leggja jarðstrengi. Fróðlegt er að skoða hvort háspennulínur eru hagstæðari fyrir aðra hagsmunaaðila.

	Háspennulínur	Jarðstrengir
Landsnet	Lægri stofnkostnaður +	Hærri stofnkostnaður -
Landeigendur	Landverð lækkar, mikið land ónýtilegt vegna breiðs helgunarsvæðis, mikil umhverfisáhrif. -	Landverð nánast óbreytt, lítið helgunarsvæði og þar með lítil breyting á landnýtingu, lítil umhverfisáhrif. +
Sveitafélög	Hamlar mjög þróun byggðar og takmarka skipulag landsvæða. Mikil áhrif á náttúruupplifun. -	Lítill áhrif á þróun byggðar og skipulag landsvæða. Lítil áhrif á náttúruupplifun. +
Búsetuskilyrði	Rýra mjög búsetuskilyrði vegna sýnileika og breiðs helgunarsvæðis. -	Lítill áhrif á búsetu vegna lítils sýnileika og lítils helgunarsvæðis. +
Ferðapjónusta og útivist	Mikil neikvæð áhrif á upplifun ferðamanna og útivistarfólks. -	Lítill áhrif á ferðamennsku og útivist séu höfð vönduð vinnubrögð við strenglagninguna. +

Á ofangreindu má sjá að allir aðrir en Landsnet tapa sé valið að leggja háspennulínur í stað jarðstrengja.

Áflug

Áflug fugla er mikið á raflínur en ekkert á jarðstrengi.

Raflínur eru einnig varasamar flugumferð og hefur áflug flugvéla valdið mannskaða.

Niðurstaða

Þegar móta skal stefnu um lagningu raflína, jarðstrengja og háspennulína, er mikilvægt að hlutlaus fagaðili skoði línuleiðina og hvernig sé hægt að leggja raflínur yfir svæðið með sem minnstum skaða fyrir náttúru, íbúa svæðisins, landeigendur, ferðamennsku og útivist.

Leitast skal við að leggja jarðstrengi eftir því sem frekast verður við komið og skal línuleið valin þar sem landi hefur þegar verið raskað eða með fyrirhuguðum vegaframkvæmdum.

Sjónræn áhrif háspennulína eru mjög mikil og eru þær dýrar ferðaþjónustu og útivist, hamlar landnýtingu og verðfella landsvæði.

Með vinsemd og virðingu,

Stjórn NSVE fyrir hönd Náttúruverndarsamtaka Suðvesturlands

Björn Pálsson Heiðarbrún 51, Hveragerði: 483 4389 og 861 5092

Ellert Grétarsson Hringbraut 46, Keflavík: 893 0915

Eydís Franzdóttir Landakoti, Vogum: 424 6607

Helena Mjöll Jóhannsdóttir Drangahrauni 8, Hafnarfirði: 898 2821

Jóhannes Ágústsson Sléttahrauni 24, Hafnarfirði: 5 54 54 95 og 6 59 74 59